

Ertürk Aksun

Agafya

DESTEK YAYINLARI: 1161
EDEBİYAT: 363

AGAFYA / ERTÜRK AKŞUN

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumaloğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül
Editör: Zümrüt Bıyıklıoğlu
Kapak Tasarım: İlkunur Muştu
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Ocak 2014
1.-17. Baskı: 2014
18.-30. Baskı: 2015
31.-35. Baskı: 2016
36.-39. Baskı: 2018
Yeni Edisyon 40. Baskı: Eylül 2019
41. Baskı: Ekim 2019
42. Baskı: Mart 2020
Yayıncı Sertifika No: 13226

ISBN 978-605-311-684-4

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42 – Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekyayinlari.com – info@destekyayinlari.com
[facebook.com/DestekYayinevi](https://www.facebook.com/DestekYayinevi)
twitter.com/destekyayinlari
[instagram.com/destekyayinlari](https://www.instagram.com/destekyayinlari)

Deniz Ofset – Nazlı Koçak
Sertifika No. 40200
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

ertürk AKŞUİL Agatya

insan ancak
kendisinde olanı verebilir,
bu aşksa aşk, acıysa acı,
paraysa paradır.

Birinci Bölüm

*Zamanla, zamandaki yolculuğunu unutuyor insan
Sonra anı yüklü bir kamyon gelip devriliveriyor yola,
Bize de kazadan kurtulan anılar kalıyor sadece...*

İstanbul, 1945

Sadece ben değil, görüyorum ki binalar, sokaklar ve deniz de yaşlanmış. Anılarım kadar yorgun bu şehir... İstanbul çok değişmiş otuz beş yılda. Havası, tozu, insanları ve hatta insanların bakışları bile. Ne kadar küskün ve öfkeli bakıyorlar öyle?

Eskiden oturduğum bina duruyor hâlâ. Çok yıpranmamış ama solgun. Kanı çekilmiş, soğuk bir kadavraya dönmüş sanki. Ruhsuz bir beden... Koskoca savaşı izledim bu binanın pencerelerinden. Sevdiklerimin ölümünü de gördüm sevmedikleriminkini de... Hepsine eşit üzüldüm zira savaşta herkesin yarası eşit kanar... Pislik ve sefalet içinde eriyen cesetlerle birlikte, yaşarken çürüyen ruhları da izledim...

Elimde kına lekesi bırakan paslı tokmağı çekip anahtarını çevirdim sertçe. Kilit de hurdaya dönmüş artık, hiç canı kalmamış. Küçük bir omuz darbesiyle gıcırdayarak açılıverdi ahşap kapı. O ses yüreğimi kesti adeta ve gözlerim doldu. Saklandıkları kuytulardan ortalığa dökülüverdi anılarım. Her şey o kadar taze ki zihnimde, sanki dün yaşanmışçasına yakıyor hala canımı.

Aşk parlayıp sönen bir alev... Bitmeye mahkûm... Mum gibi...
Sevgi öyle değil ama... O sönmeyen bir ışık... Giderek çoğalan
bir aydınlık...

Yine de “Aşk mı, sevgi mi?” diye sorsalar şimdi, “İkisi de benim
için Agafya’ydı” derim hala.

Ahşap merdivenler iyice zayıflamış. Kaç zamandır o küçük ve
zarif ayakların değmediği bu basamaklar kederinden eriyip git-
miş. Ağır ağır çıkıyorum yukarı, içimde bir kaya parçası... Bas-
tığım her yer acıyla inliyor, dokunduğum her yerden geçmişin
sırlarla dolu tozları yükseliyor.

Korkmuyorum! Hatıraların karanlık kuyularından taşan uğul-
tuyu işitiyorum. Mazi beni çağırıyor, biliyorum. Çünkü hiçbir şey
bitmedi henüz. Yaşanmışlıklarla hesabım kapanmadı... Yeniden
ölmeyi göze alarak geldim buraya. Korkmuyorum bir kez daha
aynı uçurumdan düşmeye. Kendimi dipsiz bir boşluğa atmaya
geldim. Yakamı bırakmayan geçmişimin karşısına dikilmek için
buradayım. Acının zevkine bırakacağım kendimi.

O üç çılgın yılı yeniden yaşayacağım. Aşkları, tutkuları, cinayet-
leri ve sırları... Her şeyi tekrar tekrar hatırlayacağım. İstanbul’un
işgal altındaki dönemlerinde Agafya’yla yaşadığım o üç yıla geri
dönebilmek için açtım bu cehennemin kapısını. Agafya’yı bitir-
mek için yeniden buradan başlamak zorundayım. Zira geçmiş, bir
türlü geçmek bilmiyor bende.

Cinayet mahalline geri dönen katillerden sayılabiliyorum belki
ama en azılı katil aşk değil midir zaten? Ben bu şehirde âşık ol-
dum ve yine bu şehirde aşk uğruna bir cinayet işledim. Burada ya-
şananları bir daha hiç konuşmamaya yemin etmiştik Agafya’yla...
Her şeyi kilitli bir sandığa hapsetmiş, kaldırmıştık hayatımızdan.
O üç yılı yok saymıştık.

Oysa şimdi yıllar önce kaldırdığımız kilitli sandığa doğru ilerliyorum. Sustuğumuz bütün sırların kapılarını aralayacağım.

Biz İstanbul'dan kaçtıktan sonra binanın sahibi Rum kadın da çok durmamış. Mustafa Kemal'in askerleri şehre gelince, malını mülkünü olduğu gibi bırakıp Yunanistan'a gitmiş. Bu yüzden her şey biz nasıl bıraktıysak öyle kalmış evde. Daha dün buradaymışız gibi yerli yerinde bütün eşyalarımız.

Çatı katına geldiğimde nefesim kesiliyor heyecandan. Kalbim duvarlara çarparak atıyor. Agafya'nın o çok sevdiği kırmızı kadi-fe koltuk, Necmi Usta'ya yaptırdığım sallanan sandalye, sehpanın üzerinde bıraktığım kitap, kıyafetler, resimler, plaklar her şey bıraktığımız gibi duruyor yerli yerinde. Yeşil panjurlu pencereler bile belli ki yıllardır açılmamış. İçeri güneş ışığı sızmayan odanın rutubet kokusu yakıyor burnumu.

Bana yeni bir dünya vaat etmişti bu pencere o zamanlar. Cadde-i Kebir'de, kuytuda kalan sakin bir evdi burası. Oysa panjurların arkasında kalabalık bir şehir akıyor şimdi. Arabaların motor gürültüleri, sokak satıcılarının yeri göğü inleyen bağırışları doluyor odaya. Anılarımıza ihanet ediyormuş gibi hissediyorum kendimi. Değişime şahitlik ederek en değerli anılarımı aldatıyorum sanki.

Agafya'nın sevdiği bir film aklıma geliyor birden. Yakov Protazanov'du yönetmeni. İvan Mozjuhin oynuyordu başrolünde. Zaten büyük bir kısmı belgeseldi. Paris'e yerleştikten sonra o filmin bir kopyası geçmişti elimize. İdealleri ve aşkı için Rusya'daki ailesinden kaçan bir gencin, İstanbul'a uzanan yolculuğunu izlemek giderek bir tutkuya dönüşmüştü Agafya'da. Sık sık, üst kattaki odada tek başına izlerdi bu filmi. Bazen beni de davet ederdi yanına, birlikte izlerdik. Yine de geçmişimizle ve sırlarımızla ilgili hiçbir şey konuşmazdık. Oysa ikimiz de o filmde anlatılan İstanbul'u

ve olanları hatırlardık. Agafya her sahnede o yılları yeniden yaşardı adeta. Yas denemezdi buna. Agafya'nınki bir tutulmaydı. Zaten bir kadının başaramayacağı tek şey unutmak değil mi? Agafya hiç unutmadı. Bu yüzden de hiçbir zaman özgür kalmadı. Unutamayan bir insanın yeniden başlaması mümkün mü ki?

Odanın tozuna gömülmüş kırmızı tahta bavulu duvar dibinde görünce kaçtığımız günü hatırlıyorum. Telaştan nasıl da unuttuk bu bavulu. Agafya çok üzülmüştü. Epey bir süre “bavulum da bavulum” diye tutturmuştu. Bıraksaydı yakalanmak pahasına İstanbul'a geri dönerdim. İçinde her ne unuttuysa ona geri getirmek, içini rahatlatmak isterdim. Ama o bırakmadı... Hatta bu konudaki ciddiyetimi anladığında bir daha bavul lafı dahi etmedi. Onun bu kırmızı bavulda özlediği şeyi hep merak ettim.

Ceketimin koluyla tozunu alıyorum önce. Yere yatırıp kilitlerini açıyorum. Agafya'nın hatırası, bir jilet yağmuru olup sağanak oluyor üzerime. İpekli elbiseleri, gecelikleri, dantelli bluzları, mendilleri, fularları ve en önemlisi de o defter... Agafya'nın kırmızı deri kaplı defteri... Onca yıla meydan okumuş, ne solmuş ne eskimiş...

“Gözyaşlarıyla yıkanan zehirli bir hayattan arta kalan notlar” yazıyor üzerinde.

Ah Agafya!

Arkasına bakmadan çekip gidene her şey kolay, geride kalırsa her şey acı ve hüzün... Her şey şiir...

Gözlerim içimdeki kederi dışarı kusuyor adeta. Engel olamıyorum yanaklarımdan süzülen yaşlara. İlk kez bu kadar özgür bırakıyorum kendimi.

İnsan ağlaması gereken yerde ağlayamıyor, acı çekmesi gereken yerde acısını yaşayamıyor, sevmesi gerektiğinde sevmiyorsa;

sürüyle yaşayıp sürüyle yürüyorsa, sürünün dayattığı gibi ağlayıp seviyorsa ne gereği var toprağa kök salmanın. Çirkin, cılız bir çallık gibi kalalım, yeşermeden yok olalım o halde.

Bavulu kapatmak üzereyken bir şey takılıyor gözüme. Agafya'nın çantası olabileceğini düşünüyorum önce. Eğilip alıyorum. Bir defter daha çıkıyor karşıma. Merakla bakıyorum içine. Sarı sayfalarını tarıyorum hızlıca. Agafya'nın yazısı değil bu. Kargacık burgacık şeyler. Şaşkınlığımı yatıştırıp ilk sayfasını açıyorum. Dikkatle okuyorum. İngilizce yazılmış... İnanılır gibi değil! Şimdi hatırladım. Tanıyorum ben bu yazıyı. Tegami'nin el yazısı bu!

Bugün Agafya'nın ölüm yıldönümü... Bu ziyaretin ve bu defterlerin anlamı hayli büyük benim için. Son gün bahçede çiçekleriyle uğraşıyordu Agafya... Emektar radyosunda *Kuşu Gölü* çalıyordu. Yanına gittiğimde, "Yorulduğum galiba..." dedi, banka oturttum, sıkıca tuttum beyaz ellerini, yumuşacıktı. Başını yavaşça omzuma devirdi, bir daha da kaldırmadı. Çiçekleri de hemen büktü boyunlarını, Kuşu Gölü sustu... İnanıyorum ki hayatı boyunca en güvendiği yerdin omzum. Huzur içinde olduğunu hissettim o an. Kurtulmuştu artık geçmişi sırtında taşıyıp durmaktan. Bense hâlâ devam ediyordum bu hamallığa. Ama ben de yolun sonuna geldim sayılır. Bugün burada olmamın bir anlamı vardı elbette.

Agafya'nın ve Tegami'nin defterlerini götürmek üzere yanıma alıyorum. Açık okumaya cesaretim yok. Evin pencerelerini açık Kapalıçarşı'dan aldığım yasemin esansını Agafya'nın mendiline döküyordum. Agafya çok severdi yasemini... Eskiden Rus kadınları

mendillerine kokularını dökerlerdi, İstanbul kadınları bu geleneği onlardan öğrendiler. Sevgiliye yollanan gül kokulu mendiller mektuplardan daha çok şey anlatır oldu zamanla...

Agafya'nın kokusunu ceketimin iç cebine yerleştirip çıkıyorum evden. Kafam çok karışık, duygularım allak bullak. Ne yaptığımdan habersiz savrulur gibi atıyorum kendimi caddeye. Buralara Cadde-i Kebir demiyorlar artık. İstiklâl Caddesi diye değişmiş adı. Osmanlı İmparatorluğu yıkılmış, Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştu. Rusya'daki Bolşevik Devrimi'ne de Küçük Asya'da yeni bir devletin kuruluşuna da tanık olmuştum.

Yürüyerek Rejans Restoran'a gidiyorum. İşgal yıllarında Ruslar, dillere destan eğlence hayatlarını da İstanbul'a taşımışlardı... Rejans gibi birçok restoran, bar, kabare ve dansing açılmıştı. Bolşevik Devrimi nedeniyle ülkelerini terk etmek zorunda kalan Rus asilzadeleri, zenginleri ve Beyaz Ordu mülteci olarak İstanbul'a gelmişti. On binlerce Rus burada sefil hayatlar yaşamışlar, deyim yerindeyse sürünmüşlerdi. Çok azı servet sahibi olmayı başaramıştı. Birbirinden alımlı prensesler ve baronesler, İstanbul'da açılan bu eğlence mekânlarında garsonluk, konsomatrislik, hatta fahişelik bile yapmışlardı.

Bir yanda işgal kargaşası ve belirsiz bir karanlık, diğer yanda Beyaz Rusların şamatalı gece hayatı birbirinin içine girmiş boşluğa doğru akıyordu. Kimselerin bilmediği fırtınalı aşklar yaşanıyordu o vakitler buralarda. Belki de en sarsıcı olanını Agafya ve Tegami yaşamıştı. Ben Agafya'yı sürüklendiği o fırtınalı denizlerde hiç yalnız bırakmamıştım. Boğulmak uğruna kurtarmıştım onu. Güvenli bir liman olmuştum ona. Bana sığınmıştı Agafya. Çok yaralıydı. Kayalara çarpmış, hasar almıştı ruhu. Onu ne kadar iyileştirmeye çabalasam da yaralarının izi hiç geçmedi.

Rejans'ta gösterilen yere oturuyorum. Rezervasyonum yok. Boş yer bulmuş olmam talihimden. Borç çorbası, dana piroşki ve patates sipariş ediyorum, bir de Smirnoff votkası yanına. Burada yemekler Jorj Baba'nın tarifıyla yapılırdı. Jorj Baba, Mustafa Kemal'in aşçısıydı. Rusya'dan mülteci olarak gelmiş, maharetli elleriyle burada itibar görmüş bir şefti. Smirnoff da yine işgal yıllarında mülteci olarak gelmişti İstanbul'a. Şöhreti bütün dünyaya yayılan o meşhur votkasını bu şehirde de üretmişti.

Siparişi beklerken masama yanaşan bir kemancı *Kuşu Gölü*'nü çalmaya başlıyor. Ne tesadüf... Bugün her yerde Agafya'dan derin bir iz var... Gözyaşlarım dolup taşıyor yine, tutamıyorum kendimi. Agafya'yı çok özleyorum. Bugün tam bir yıl oluyor onu kaybedeli... Bir yıldır Paris'te kaybolmuş halde oradan oraya savrularak tutunmaya çalışıyordum hayata. Ne geçmişi untabiliyordum ne Agafya'yı bitirebiliyordum içimde. O yoktu artık... Bundan sonra da olmayacaktı...

İstanbul'a gazeteci olarak gelmiştim yıllar önce. Beyaz Ruslar üzerine seri yazılar yazıyordum. Yazılarımın birçoğu yayımlanmadığı halde devam ediyordum yazmaya. Belki yazılarımı toplar ileride kitap yaparım diye düşünüyordum. Fakat sonra ansızın bıçak gibi kesildi bütün planlarım. Zira Agafya'ya umutsuzca aşık oldum ve bir gün iki elimiz kanda, apar topar terk ettik İstanbul'u. Bir daha da elim gitmedi kâğıda kaleme. Şimdi burada oturmuş *Kuşu Gölü*'nü dinleyerek Agafya'yı anarken, onunla İstanbul'da yaşadığımız fırtınalı üç yılı yazmayı geçiriyorum aklımdan. Cesaret edebilsem Agafya'nın ve Tegami'nin günlüklerine de yer verebilirim belki. Bu üç kişilik çetrefilli hikâye, sevgi ve aşk arasındaki derin uçurumu serer gözler önüne.

İstedığınız kadar para biriktirin ve akla hayale gelmez önlemler alarak korumaya çalışın servetinizi. Buna rağmen paranın çalınma riski ve sizin batma ihtimaliniz hep var olacaktır. Oysa anılar öyle mi? Hiçbir yaşanmışlık başkasının zimmetine geçemez. Onlar kişiye özeldir. Ve bu yüzden bana göre asıl servet anıdır. Yine de onlar bile unutulmaya mahkûm... Şarkılar, masallar, konuşulanlar... Geriye yalnızca yaşananların yürekte bıraktığı tortular kalıyor. Anne gülüşü, baba nefesi, kardeş özlemi, sevgili ihaneti, cinayet ve daha ne tortular birikiyor içeride. Siz de, bana zimmetli bu anıların ancak anlattığım kadarını dinleyebileceksiniz ancak...

Eve dönerken Galatasaray'da küçük bir kırtasiye dükkânı takılıyor gözüme. Önce geçip gidiyorum önünden. Sonra ne olduysa geri dönüp kendimi içeride buluyorum. Rafların önünde durmuş, kâğıtlara, kalemlere, defterlere bakıyorum. İstanbul'a döndüğümde, içimde yıllardır uykuya yatmış olan yazma tutkumun alevleneceğini biliyordum. Buna direnecek değildim elbette. Bir dolu defter ve kurşun kalem alıyorum. Eskiden de yaptığım gibi yazılarımı sonradan daktilo etmeyi düşünüyorum. Belli ki yazma iştahımı bastıramayacağım artık. Ok yaydan fırlamış, kanım mürekkebe karışma arzusu çekiyor. O halde eve dönmenden önce Çiçek Pasajı'na da uğramalıyım. Birkaç günlük nevale alsam iyi olur.

Çiçek Pasajı, ismini, Ağafya'yla İstanbul'da yaşadığım dönemde almış. Güzel Beyaz Rus kızları, asıl adı Hristaki Pasajı olan bu mekanın önünde çiçek satarlardı gün boyu. Onlar sayesinde

buranın adı Çiçek Pasajı diye anılır oldu. Görüyorum ki o Rus güzelleri yoklar artık, her yer birahane ve mezeci.

Yiyeceğimi alıp eve dönüyorum oyalanmadan. Üst kattaki çalışma masamın başına geçip okuma lambamı ayarlıyorum. Hayret, yanıyor hâlâ...

Agafya'nın ve Tegami'nin günlüklerini koyuyorum masama. Kendi günlüklerimi de getirmiştım Paris'ten gelirken. Sonra mektupları buluyorum çekmecelerde. Biriktirdiğim gazetelerin kupürleri, eski yazıları ve bir dolu şiir... Neyim var neyim yoksa bu hikâyeye dair her şeyi yığıyorum önüme. Üstelik sadece yazılanlar da değil, aklımda kalanlar da var elbette, bunca zaman unutamadıklarım... Ancak yazarak kurtulabilirim bu ızdıraptan.

Parmaklarım boş defter sayfaları üzerinde bir süre geziniyor. Kalem kalbime batırıp yazmaya başlıyorum sonunda. İrinden bir ırmak sanki geçmişim ve boşalıyor şimdi sayfaların üzerine.

Ama ne olursa olsun şunu da söylemek istiyorum sizlere:

Siz benim acılarımı, ancak benim anlattığım kadar bileceksiniz.

Ben ise o acıların hepsini bir bir hücrelerimde yaşayarak öğrendim.

Hayal edeceksiniz neler çektiğimi, ben ise ruhumda yaşayacağım hepsini yeniden...

İşte bizim hikâyemiz...

İkinci Bölüm

*Korkma seveceğın birisi mutlaka çıkar.
Acı, mutluluk, ölüm ve doğum gibi mutlaka
aşk da kapını bir kere de olsa çalacaktır.
Ondan kimse kaçamaz.*

Odesa, Ocak 1920

Gençtim, heyecanlıydım, en iyi haberleri yapabileceğimi düşünüyordum, dünyanın değişiminde benim de katkım olacağına derinden inanıyordum. Hayal kurulan yaşıyordum.

Bir haberin peşinde bilmediğim bir şehirden başka bir şehre giderken, Don kıyılarından Japon Denizi'ne kadar her bölgeyi keşfederken bir çok ilginç kişiyle tanıştım. Sanatçılar, profesörler, fahişeler, baronlar, baronesler...

Pul biriktiren çocuklar gibi ben de bu ilginç insanlarla ilgili renkli anılarımı biriktirdim. Koleksiyonuma kattığım her anı ve dostluktan, o koleksiyoncu çocuk kadar heyecan duydum.

Bu topraklara savaş zamanında gelmişim. Her şey yıkılıp yıkılıyor, insanlar oradan oraya kaçışıyordu. Bununla birlikte, burarlarda gördüm ki savaştan kaçanlardan daha fazlası, savaşın kalabalık kargaşasına sığınıp savaşmayı tercih ediyorlardı.

Bir de şunu görmüştüm: Savaş zamanı bir insan en çıplak haliyle karşınızdadır. Zenginlerin nasıl dilendiğini, vurgunculuktan bir çırpıda zenginleşenlerin nasıl küstahlaşabildiğini, kibirli

asillerin zavallı hallerini, kahraman subayların nasıl kaçıştığını ve merhamet dilendiğini, kaybedecek hiçbir şeyi olmayan insanların ise ne kadar cesur ve azimli olabildiklerini gördüm ve bunu tüm çıplaklığıyla ancak savaş gösterebilirdi.

Ölüm kalım savaşında âşık olmak, aşk peşinde koşmak kimse-
nin aklına gelmez. Fakat gerçek ve yakıcı aşk işte böyle zamanlar-
da bulur insanı.

Güneş yorgun güne veda ederken, Odesa'nın savaş kokan so-
kaklarını ve geniş meydanlarını kara kalpaklı, parlak kılıçlı, tüfek-
leri omuzlarında asılı askerler doldurmuştu. Düzensiz, başıbozuk
bir halleri vardı. Atlılar ise kalabalık kabileler halinde dolaşıyordu.
Her yanda yüksek sesle, kaba sohbetler ediyorlardı, ister istemez
herkes işitiyor, dinliyordu onları. Şehir girişinde çok sayıda yük
arabası devamlı gidip geliyordu. Askerlerin, atlıların sesleri ile yük
arabalarının tıkırtısı, şehrin susmak bilmez fon müziği gibiydi. Bu
hareketlilik, bu karmaşa gece gündüz sürüyordu. Bense oturmuş
kaderini bekleyen bir mahkûm gibi onları izliyordum.

Askeri bando takımı marş çalarak, cesaret ve metanet vermeye
çalışıyor ama bozgun havasını dağıtamıyordu. Kazak askerlerinin
moralleri hayli bozuktu, bu her hallerinden belliydi. Kazaklar asla
sevmezler savaş kaybetmeyi. Yüzleri asık ve hiçbir marşa, hiçbir şar-
kıya eşlik etmiyorlardı. Bu telaşlı ve kaygılı kalabalık içinde sadece
Kazaklar gurbet hayatına uzun süreliğine gittiklerini düşünmüyor,
kısa süre sonra döneceklerine emin bir havayla dolaşıyorlardı.

Ya şehrin yorgun insanları... Bu ses kalabalığı içinde boş boş deni-
ze bakanlar, sanki başlarına gelecekleri şimdiden anlamışlar, gelecekte

yaşayacakları derin acıları şimdiden yüzlerine bir maske gibi takıp o günleri zihinlerinden seyre başlamışlardı. Yanlarındaki herkese de bunu belli etme çabasındaydılar. Sanki içlerindeki bu amansız korku herkese sirayet ederse kendi korkuları az da olsa azalacaktı gibi.

Yaşlı insanlar, genç kızlar, çocuklar, kadınlar... Bakışlarında “Bize ne olacak?” kaygısı ve onları bekleyen umutsuz geleceğin katran karası. Usturayla kazınsa bile o umutsuzluk yüzlerden çıkmayacak bir lekeydi sanki.

Ah, o göçmenliğin derin sancısı...

Vatan toprağından kopmanın dayanılmaz acısı...

Bu insanlar belki asla vatanlarına geri dönemeyecek, vatan ekmeğinin tadını hiçbir yerde bulamayacak, meyvelerin kokusu bile bir daha hiç yuvalarındaki gibi olmayacaktı. Nerede olurlarsa olsunlar, hep evlerinin kokusunu hasretle arayacaklardı.

Sanki bu hüznü topraklara ekin yerine insan cesetleri ekilmişti. Bire on veren bir tarla, bir ölü on ölü olarak çoğalıyordu. Ayaklarımın altında henüz soğumamış bir ceset her an canlanacaktı gibi. Şehrin her köşe bucağında meçhul kişiler. Yaşama arzularını yitirmiş, derbeder, sefil hallerdeydiler. Bunlar çoğunlukla eski aristokratların hizmetkârlarıydı; başka bir hayatı nasıl yaşayacaklarını bilemeyen, umutsuz, yoksul insanlar.

Limanda bekleyen kalabalığın içinde özellikle ihtiyarlar, kurnaz gözleriyle bir fırsat yakalayarak kendilerini herkesten önce bir gemiye atmanın yolunu arıyorlardı.

Karanlık ara sokaklarda büyük karmaşadan uzak, sessizce yürüyordum. Çevresine gülücükler saçan bir ihtiyar görünce meraklanıp yanına gittim.

“İnsanların telaşı sende neşe yaratmış sanki” diye söze girdim.

“Neden yaratmasın ki?” dedi gözleri parlayarak.

Şaşırdım.

“Şu karanlık sokakları, çamurlu kaldırımları görüyor musun? Şu karşıdaki cumbalı küçük evde sekiz aile iç içe yaşırdık. Hiç ışığı olmamıştır bu sokağın. Ama şimdi gülüyorum. Neden mi? Çünkü dünya artık eski dünya olmayacak. Bunu bilmek hoşuma gidiyor. Hani o zenginler var ya, onların haline bak. Şu karşıdan gelen zengin kızın telaşına, gözlerindeki korkuya bak. Bunu görmek bana zevk veriyor. Lenin ve Troçki dünyaya öyle kuvvetli bir virüs bulaştırdı ki etkisi asla geçmeyecek. Tedavi etseler bile, dünyada zenginler ve yoksullar oldukça bu virüs kendini yenileyecek, şekil değiştirecek, saklandığı yerden daha da güçlenerek ortaya çıkacak. Artık ezilen insanlar şunu biliyor; karşılarındaki vücut ne kadar kocaman, güçlü ve sağlıklı olursa olsun, bu virüs o bedeni kısa sürede yenebilir. Bir kere başardıkları için artık hep yenebileceklerini düşünecekler.”

“Sence devrim başarıya ulaşacak, öyle mi?”

“Başarıldı bile! Açlar tokları yendi. Açlar aç oldukları için yendi. Toklar da tok oldukları için yenildi. Biz gördük, er geç bütün dünya da görecektir bunu. Dünya, yönetenlerin yalanları üstünde duruyordu, bütün mesele bunu görebilmektir. Yoksullar saf ve basit insanlardır. Biraz kördürler. Yaşadıkları sefaleti olağan görürler. Zenginlerin başına bir felaket gelse, buna hemen inanmazlar. Onların mutsuz olabileceklerini, acı çekebileceklerini akıllarının ucundan bile geçirmezler, fakat bunu bir kez olsun görsünler, saklı kinleri, hınçları ortaya çıkar. Mutlaka intikam almak isterler. Zenginler bunu bilir. Kaçmaya can atanlara bak! Kim onlar?”

“Aristokratlar, zenginler ve hizmetkârları...”

“Servet birkaç kişinin elinde birikirse, o birkaç kişiden serveti almak işte böyle kolaylaşır. Halkın büyük kısmı aç ve yoksulsa, çıplaksa, o serveti bir gün zorla ele geçirir, bugünkü olan da budur